

Sammanfattning

- Hushållens köpkraft har fått sig en rejäl törn när räntorna höjts, elräkningarna skenat iväg och inflationen kommit upp i tvåsiffriga tal (KPI var 10,9 procent i oktober). Detta har redan slagit hårt mot detaljhandeln. Inom sällanköpsvaruhandeln var försäljningstappet i oktober det största sedan 90-talskrisen. Inom dagligvaruhandeln har försäljningsvolymerna sjunkit sex månader i rad.
- För svensk ekonomi som helhet är inte lågkonjunkturen här än; BNP ökade tredje kvartalet och fortsatte att växa även i oktober. "Alla" är dock överens om att den bara flyttats fram och BNP-prognoserna för 2023 hamnar på minustillväxt.
- Inflationen drabbar inte bara konsumenterna. Prisindex visar att prisökningen i inköpsledet för livsmedel var högre än ut till konsumenten. Detta tär på handlarnas marginaler.
- Några ljusglimtar finns ändå. Kronan har stärkts gentemot dollarn på sistone (även om kronkursen fortfarande är att betrakta som svag). Containerpriserna har fallit tillbaka och börjar närma sig normala nivåer. Aktiemarknaden har som helhet återhämtat sig under hösten.
- Antalet arbetade timmar inom handeln utvecklades oväntat starkt under tredje kvartalet. Men en tydlig indikation på att arbetsmarknaden ändå är på väg att bromsa in är att varslen inom handeln ökat kraftigt under hösten. Dessutom har konkurserna ökat.

Tredje kvartalet (och oktober) samt framåtblick mot 2023:

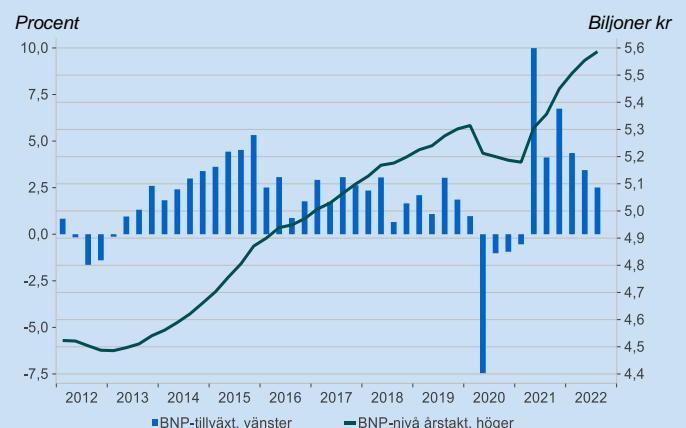
- Svensk BNP ökade med 2,5 procent (fasta priser) tredje kvartalet och fortsatte upp 2,0 procent i oktober (i årstakt).
- Hittills i år har kronan försvagats 13 procent mot dollarn.
- Handlarnas inköpspriser har ökat snabbare under hösten. Livsmedel som antingen importerats till Sverige eller producerats i Sverige hade i oktober en prisökning på 24 procent och övriga konsumtionsvaror steg 15 procent, mätt i årstakt.
- Detaljhandels försäljning minskade under tredje kvartalet med 4,1 procent i volym (fasta priser) och ökade med 4,1 procent i löpande priser. I oktober tilltog den negativa trenden när detaljhandeln sjönk med 8,5 procent i volym.
- För 2023 bedömer vi att sällanköpsvaruhandeln sjunker 4,2 procent i volym och ökar med 0,3 procent i löpande priser.
- Vi bedömer att dagligvaruhandeln 2023 växer med 0,5 procent i volym och 9,5 procent i löpande priser.
- Partihandels försäljning ökade med 3 procent i volym och 18,4 procent i löpande priser under tredje kvartalet. För 2023 väntas en volymnedgång på 3 procent och ökning på 3 procent i löpande priser.

- Arbetsmarknaden inom handeln väntas bromsa in framöver och antalet arbetade timmar bedöms sjunka med 1,5 procent 2023.

Lågkonjunkturen är inte här än. BNP fortsatte öka tredje kvartalet...

Lågkonjunkturen som står för dörren är inte här än, åtminstone inte för den svenska ekonomin som helhet. BNP ökade med 2,5 procent tredje kvartalet (i fasta priser) jämfört med samma kvartal 2021. Ökade bruttoinvesteringar, bland annat i maskiner, bidrog mest positivt till BNP-utvecklingen. Hushållens totala konsumtionsutgifter, där "alla" utgifter ingår, ökade svagt med 0,4 procent (i fasta priser) jämfört med tredje kvartalet förra året. Detaljhandeln sjönk dock kraftigt, med 4,1 procent, så även detta kvartal var det till andra sektorer den ökade hushållskonsumtionen gick. Bland annat ökade hotell- och restaurangbesöken medan hushållen skar ner på bland annat möbelinköpen. Både importen och exporten växte, men då importen ökade mer blev nettot från utrikeshandeln negativt och höll tillbaka BNP-tillväxten. De offentliga konsumtionsutgifterna ökade svagt.

Svensk BNP-utveckling per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år (procent, vänster axel) samt BNP-nivå (årstakt, höger axel). Fasta priser.

Källa: SCB. Ej kalenderkorrigerat.

Enligt BNP-indikatorn ("månads-BNP") som tas fram av SCB med samma metoder som ordinarie BNP, men ska ses som mer preliminär, fortsatte ekonomin att växa i oktober och var då 2,0 procent högre (i fasta priser) än samma månad 2021.

...Men prognoserna för 2023 allt dystrare

BNP har utvecklats starkare än vad som förväntades för några månader sedan och den väntade konjunkturedgången har flyttats fram till 2023. Prognosen för 2022 har reviderats upp till i snitt 2,7 procent samtidigt som konjunktursiktterna för nästa år har försämrats och det nu spås att BNP minskar med 1 procent helåret 2023. Samtliga prognosmakare i sammanställningen nedan har också reviderat ner prognoserna över hushållens konsumtionsutgifter för nästa år, som nu i snitt väntas sjunka med 1,4 procent. Konsensus är också att inflationen under nästa år blir högre än man tidigare trott. KPI väntas öka med cirka 8 procent, medan prognosen för Riksbankens målvariabel, KPIF (KPI med fasta räntor), ligger runt 6 procent.

Prognosjämförelse, BNP, KPI och hushållens konsumtion. Procentuell förändring.

Prognosinstitut	BNP		KPI		Hushållens konsumtion	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Riksbanken (nov)	2,7	-1,2	8,3	9,3	3,7	-0,8
SEB (nov)	2,9	-1,5	8,2	9,1	3,7	-2,3
EU-kommissionen (nov)	2,9	-0,6	-	-	4,0	-1,0
Regeringen (nov)	2,6	-0,4	8,6	8,3	3,6	-0,7
Riksgälden (okt)	2,4	-1,0	-	-	3,1	-2,5
Swedbank (okt)	2,7	-1,1	8,4	7,4	3,7	-1,3
Danske Bank (okt)	2,4	-1,4	8,0	6,1	3,4	-1,3

Källa: Konjunkturinstitutets sammanställning 24 november 2022. BNP och hushållens konsumtionsutgifter anges i fasta priser. *Kalenderkorrigerade prognoser för hushållens konsumtion.

Hushållens disponibla inkomster sjönk

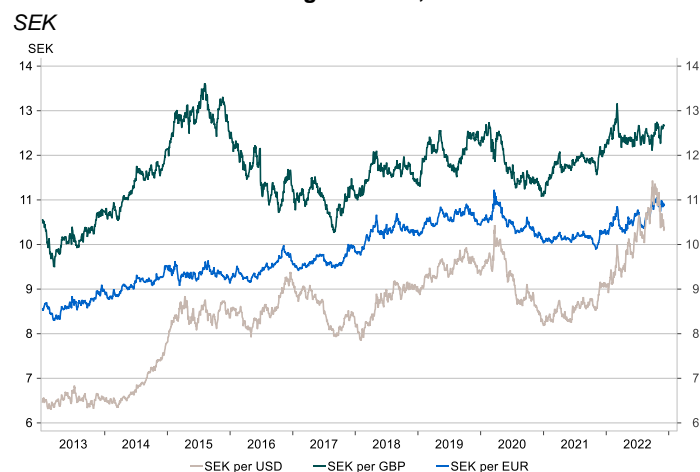
Även om BNP fortsatte uppåt tredje kvartalet så syns nu en nedgång i hushållens disponibla inkomster. Det är inte särskilt vanligt att de sjunker, men under tredje kvartalet minskade de disponibla inkomsterna med 2,4 procent jämfört med samma kvartal 2021, mätt i reala tal, d.v.s. rensat för prisökningar. Bland annat noterades en kraftig ökning av kapitalutgifterna där räntekostnaderna ingår. Under den senaste tioårsperioden har den reala disponibelinkomsten sjunkit tre gånger tidigare, senast var andra kvartalet 2020 när hushållens löneintäkter sjönk som en effekt av pandemin.

Kronan spås vara fortsatt svag på kort sikt

Den oroliga händelseutvecklingen i världen i år har inte varit gynnsam för mindre riskvalutor som den svenska kronan. Det är framför allt gentemot dollarn, valutan investerare ofta söker sig till i osäkra tider, som försvagningen har skett. I inledningen av året kostade en dollar cirka 9 kronor. Kriget och andra faktorer har sedan lett till en försvagning av kronan och som svagast var den svenska valutan 28 september då man fick betala 11,43 kronor för en dollar. Sedan dess har dock dollarn deprecierats och den 5 december var kursen 10,32 kronor. Dollarförsvagningen den senaste tiden förklaras kanske främst av att inflationen i USA fallit tillbaka något och att Fed därför avser att höja räntan i mindre steg framöver eller, enligt spekulationer, till och med avsluta räntehöjningarna. Euron har stärkts på sistone och då den underliggande inflationen är relativt hög väntas räntehöjningarna fortsätta, vilket håller uppe valutakursen. För svensk del talar förväntningar på

negativ BNP-tillväxt och fallande bostadspriser för att kronan kommer att fortsätta vara relativt svag. På lite längre sikt väntas dock kronan stärkas. I dessa höginflationstider är det extra problematiskt med en svag kronkurs då inköpen blir ännu dyrare för importerande företag.

Svenska kronans utveckling mot EUR, USD och GBP

Källa: Riksbanken. Dagskurser t.o.m. 6 december 2022.

I tabellen nedan finns prognoser över kronans utveckling mot euron, dollarn och pundet. Prognoserna är utförda av Swedbank (5 dec.) och SEB (i nov.).

Prognoser för svenska kronans utveckling mot euron, amerikanska dollarn och brittiska pundet

	Prognos för juni 2023		
	5 dec.	Swedbank (dec-22)	SEB (nov-22)
SEK/EUR	10,88	10,75	10,45
SEK/USD	10,32	9,77	10,45
SEK/GBP	12,66	12,36	-

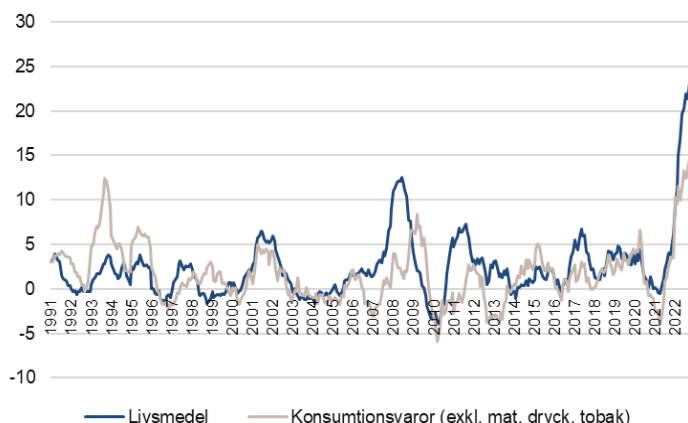
Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Swedbank och SEB.

Högre prisökningar i inköpsledet än ut till konsumenten

Inflationen har ökat i alla led, inte minst priserna som handlarna själva köper in sina varor för. Sett över de 30 senaste åren har prisökningen i inköpsledet de senaste månaderna varit den i särklass högsta som noterats. I oktober ökade livsmedelspriserna med 24 procent jämfört med samma månad förra året, enligt prisindex för inhemsk tillgång som visar varor som producerats i Sverige eller som importerats till Sverige. Prisökningen har i princip accelererat för varje månad som gått i år. Om man ser på prisutvecklingen för andra konsumtionsvaror så är även den på en rekordhög nivå och uppmättes till 15 procent i oktober. Det finns många förklaringar till prisuppgången; kronförsvagningen, ökade råvarupriser samt kraftiga prisökningar i alla led av produktionen (till exempel för el, drivmedel, förpackningsmaterial etc.).

För livsmedel kan prisuppgången på 24 procent i inköpsledet jämföras med prisökningen ut till konsument som var 17 procent (KPI för livsmedel och drycker) i oktober.

Prisindex för inhemsk tillgång för livsmedel och konsumtionsvaror exkl. livsmedel. Förändring från motsvarande månad föregående år. Procent. Data t.o.m. oktober 2022.

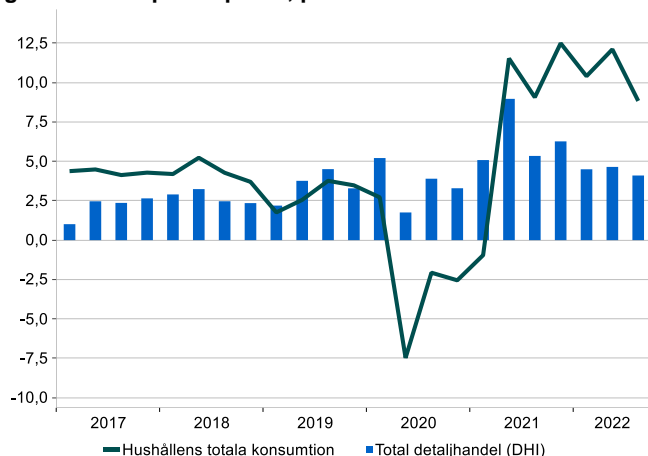

Källa: SCB.

Detaljhandeln utvecklas svagt jämfört med hushållskonsumtionen som helhet

Hushållens *totala* konsumtion växte med 8,8 procent i löpande priser tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021. Detaljhandeln växte med 4,1 procent enligt detaljhandelsindex (DHI). Det är sjätte kvartalet i rad som tillväxttakten i hushållens konsumtion är högre än tillväxttakten i detaljhandeln. Detaljhandeln växer långsammare än hushållens konsumtion som helhet i löpande priser både på grund av att prisuppgångarna är lägre än på flera andra tunga utgiftsposter och på grund av att volymförsäljningen minskar.

Tillväxt i detaljhandelns omsättning (DHI) och hushållens totala konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

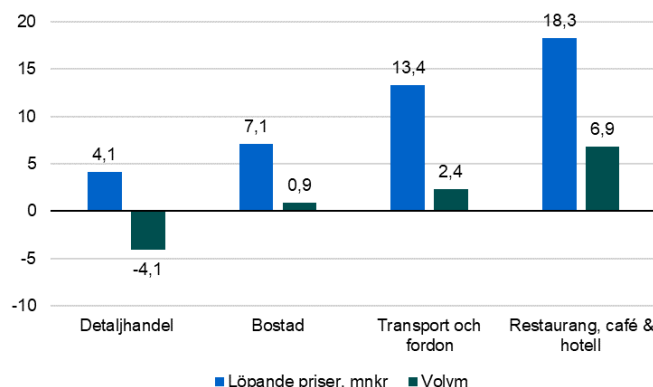

Källa: SCB.

Av de större utgiftsposterna i hushållens konsumtion växte utgifterna för restaurang, café och hotell mest i både volym och i löpande priser under tredje kvartalet. De starka utvecklingstalen förklaras i mindre utsträckning än under det senaste året av återhämtningseffekter efter Covidpandemin. Genomslaget av så kallade pandemieffekter på hushållens konsumtionsutveckling fasas nu ut i takt med att även jämförelsetal från föregående år till allt större del får betraktas som "normalvärden". Även utgifter för bostad samt transporter och fordon växte mer

än detaljhandeln i löpande priser och hade i motsats till detaljhandeln positiv volymutveckling.

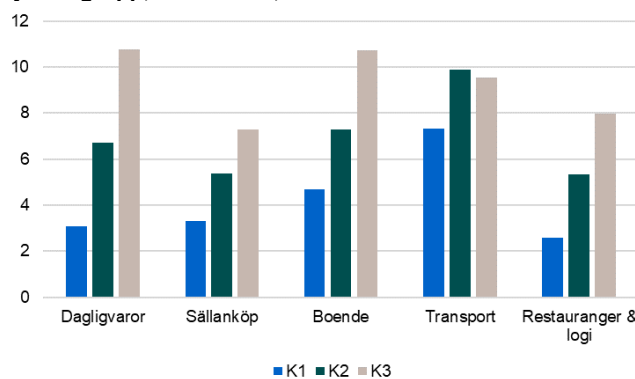
Tillväxt i urval av hushållens konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år i löpande priser och volym. Procent.

Källa: SCB, Hushållens konsumtionsutgifter och Detaljhandelsindex.

Den fortsatt kraftiga tillväxten i hushållens totala konsumtionsutgifter i löpande priser är alltså numera inflationsdriven snarare än en konsekvens av stora återhämtningseffekter efter pandemin vilket var fallet från kvartal 2 2021 till och med kvartal 1 2022. Prisökningstakten har stegvis ökat kvartal för kvartal under 2022 och uppgick till 9,7 procent kvartal 3. Under första halvåret ökade transportkostnaderna mest till följd av kraftigt höjda drivmedelspriser. Under tredje kvartalet föll dock prisökningstakten för transporter tillbaka något och i stället ökade priserna mest på dagligvaror och boende (i huvudsak drivet av uppvärmningskostnader).

Prisökningar enligt Konsumentprisindex (KPI) efter varu- /tjänstegrupp, kvartal 1–3, 2022.

Källa: SCB, Konsumentprisindex, egna beräkningar.

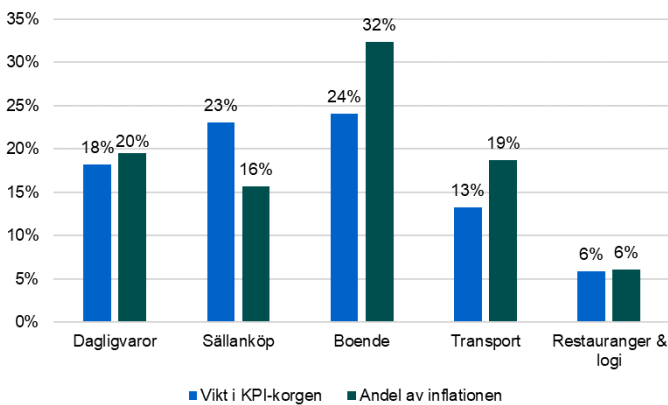
Inte högst inflation i detaljhandeln

Detaljhandeln står 2022 för sammanlagt 41 procent av hushållens utgifter, varav 18 procentenheter avser dagligvaror och övriga 23 procentenheter sällanköpsvaror, enligt viktningen i konsumentprisindex. Sett under hela året från januari till och med oktober svarade dagligvaruhandeln för 20 procent och sällanköpsvaruhandeln för 16 procent av den totala prisuppgången i KPI under samma period på 7,6 procent. Prisuppgångarna i detaljhandeln bidrog till sammanlagt cirka 35 procent av den totala inflationen på 7,6 procent (dvs 2,7 procentenheter av de 7,6) samtidigt som den står för 41 procent av

konsumtionsutgifterna. Det innebär att detaljhandeln, sett över helåret 2022 januari-oktober, har bidragit mindre till den totala inflationen än genomsnittet och att priserna i detaljhandeln har ökat långsammare än inflationen totalt under året så här långt. Detta beror på att prisökningarna i sällanköpsvaruhandeln har varit betydligt lägre än prisökningarna på övriga tunga utgiftsposter.

Mest inflationsdrivande hittills under 2022 har boendekostnaderna varit (där utgifter för uppvärmning ingår) som står för ungefär 24 procent av hushållens utgifter men 32 procent av inflationen. Även transportkostnaderna svarade för en betydligt högre andel av den totala inflationen, 19 procent, än dess andel av hushållsutgifterna på 13 procent.

Andel av totala hushållsutgifter och andel av bidraget till total inflation, fördelat per utgiftsposter, jan-okt 2022.

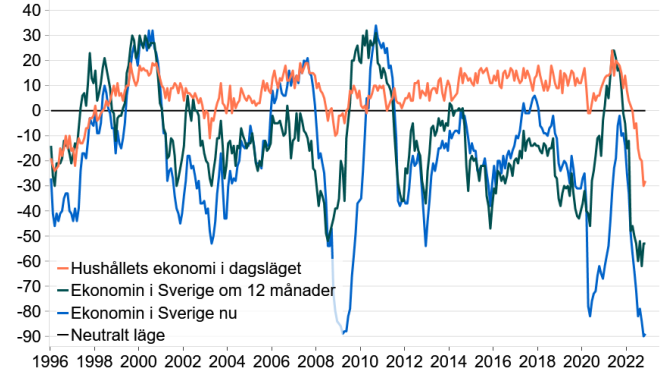

Källa: SCB, Konsumentprisindex, egna beräkningar.

Hushållen historiskt deppiga

Hushållens syn på det *ekonomiska läget i Sverige* på 12 månaders sikt nådde i september ett värde på -62, vilket är den lägsta nivån sedan mätningarna började på 90-talet. Sedan dess har indikatorn studsat upp något till -53 i november. Indikatorn för hushållens syn på svensk ekonomi i dagsläget gjorde sin lägsta notering i oktober med värdet -90. I november låg indikatorn mer eller mindre kvar på samma nivå. Hushållens syn på sin *egen ekonomiska situation* i dagsläget gjorde även den sin lägsta notering sen mätningarna började i oktober, för att stiga marginellt i november. Hushållens bedömda risk för arbetslöshet – som fortsatt stiga brant de senaste månaderna – ligger trots detta under sitt historiska snitt. Sett till läget i övriga indikatorer är detta anmärkningsvärt.

Hushållens syn på svensk ekonomi och den egna ekonomin. Nettotal, data t.o.m. november 2022.

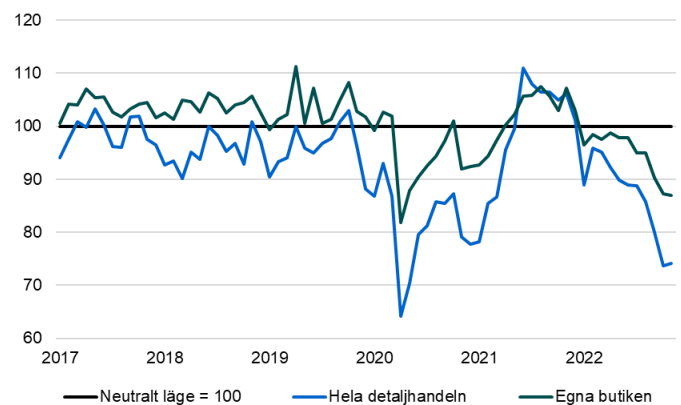

Källa: Konjunkturinstitutet.

Handelsbarometern: Handlarna fortsatt pessimistiska

Hushållens ökade kostnader gör att utrymmet de har att lägga på konsumtion har minskat. Handlarnas situation har därmed försvårats markant i år och det märks tydligt i Handelsbarometern. Efter minskad framtidstro åtta månader i följd steg dock framtidsindikatorn något i november, vilket möjligtvis kan förklaras av att årets största handelsperiod, julen, står för dörren. Den ringa uppgången sker dock från en mycket låg nivå och indexet som visar handlarnas syn på detaljhandeln i stort upp gick i november till 74,1, det vill säga långt under neutralläget 100. Indexet är nu inte långt ifrån nivån under pandemins mest kritiska period våren 2020. Handlarna tenderar att ha en mer optimistisk syn på sin egen butik än detaljhandeln överlag. Indexet över den egna verksamheten har dock också sjunkit markant i år och är med ett index på 87 även det nära nivån under våren 2020.

Handelsbarometerns framtidsindikator avseende egen butik och hela detaljhandeln t.o.m. november. Index 100 = neutralläge

Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

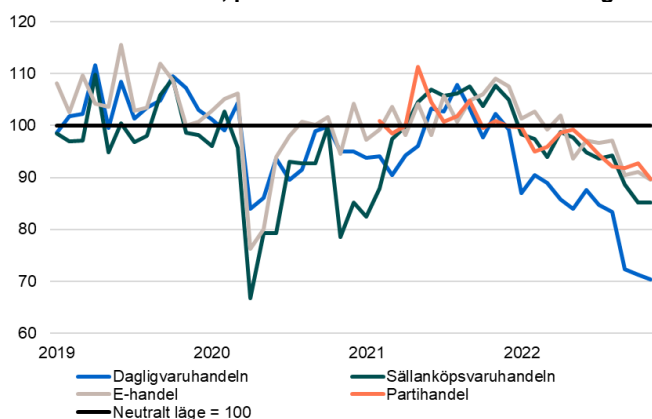
Lönsamhetsomdömen: Kostnadsökningar och försäljningstapp drar ner lönsamheten

Höga inköspriser och svårigheter att, i den höga konkurrensen, själva höja priserna ut till konsumenten i samma omfattning tär på handlarnas marginaler. När dessutom hushållen

möter ökade kostnader från flera håll har mindre pengar kunnat läggas på konsumtion i detaljhandeln och försäljningsvolymerna har minskat. Lönsamheten har således fått sig en törn både av lägre marginaler och minskad försäljning. Av de olika branscherna rapporterar dagligvaruhandlarna det klart svagaste lönsamhetsomdömet. Deras index över lönsamheten i den egna butiken är det svagaste på flera år och låg i november runt 70, d.v.s. långt under neutralläget 100. Lönsamheten har i alla delbranscher haft en nedåtgående utveckling i år och ligger klart under neutralläget 100 i samtliga.

Lönsamhetsomdöme för den egna butiken/verksamheten t.o.m. november 2022, per bransch. Index 100 = neutralläge

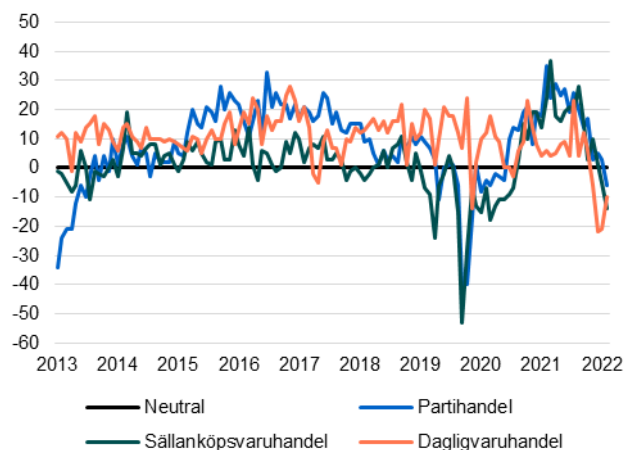

Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

Grusade anställningsplaner

Under hösten har anställningsplanerna inom handeln fallit handlost – och brantast nedgång har noterats inom dagligvaruhandeln. I september svarade nära var tredje dagligvaruhandlare att de planerar att minska antalet anställda. En viss förbättring har kunnat skönjas sedan dess och i november låg andelen omkring en fjärdedel. Trots detta ligger andelen dagligvaruhandlare som planerar att minska antalet anställda i nivå med den som rådde under inledningen av coronapandemin. För parti- och sällanköpsvaruhandeln pekar trenden fortsatt nedåt. Även om trenden varit negativ under det senaste året vände samtliga delbranscher ner under nollstrecket först nu under hösten. Det är därför rimligt att anta att denna trend framöver kommer synas i sysselsättningen i branschen.

Förväntningar på antal anställda inom handeln t.o.m. november 2022, netttotal, säsongsrensat.

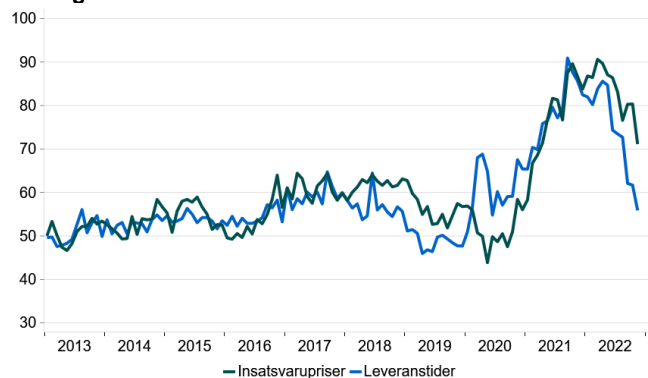

Källa: Konjunkturinstitutet.

Inköpschefsindex: Kortare leveranstider och lägre priser, men fortfarande hög nivå

Varje månad frågar Swedbank och Silf totalt 400 inköpschefer i tillverkningsindustrin och tjänsteindustrin om utvecklingen i deras verksamhet jämfört med närmast föregående månad. Svaren på dessa frågor sätts samman till ett så kallat *inköpschefsindex* där ett värde över 50 anses indikera en uppgång i konjunktoren för industri-/tjänsteföretagen. Ett värde under 50 indikerar en nedgång.

Tjänstesektorns nulägesbedömning t.o.m. november 2022, säsongsrensat

Källa: Swedbank/Silf

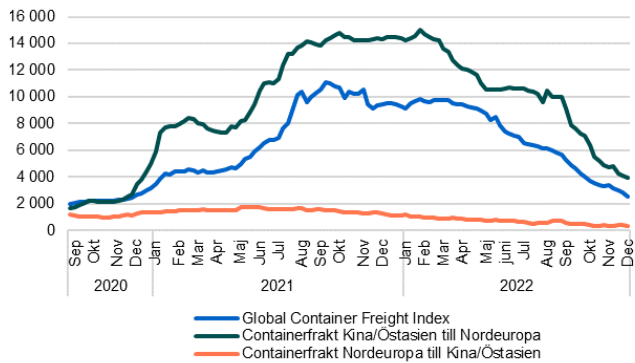
Tjänsteföretagens bedömning av leveranstider och insatsvarupriser har fortsatt att falla under hösten, men ligger trots detta historiskt högt. Inom tillverkningsindustrin befinner sig värdet för leveranstiderna klart under 50-strecket och vad gäller insatsvarupriser ligger denna strax ovanför denna nivå. Detta talar för en fortsatt förbättring även inom tjänstesektorn.

Fortsatt normalisering av containerpriserna

Efter snart tre år av isolering av det kinesiska samhället, har Kina börjat lätta på de tidigare covid-restriktionerna. Anledningen antas vara den våg av protester som rasat under de senaste veckorna, mot den rådande så kallade "zero-covid"-policyn. Samtidigt har containerfraktpriserna sjunkit markant

sedan början av september: fraktrutten mellan Kina/Östasien och Nordeuropa har gått från att ligga omkring 10 000 USD per 40-fotscontainer till att i början av december ligga strax under 4000 USD. Under samma period har det globala priset på en 40-fotscontainer sjunkit ner till cirka 2500 USD – vilket är strax ovanför vad det låg på under hösten 2020. För fraktrutten mellan Kina/Östasien och Nordamerikas västkust är utvecklingen än mer anmärkningsvärd: I början av december i år var priset en knapp tiondel av vad det var för ett år sedan. Med ett pris på omkring 1400 USD – eller knappt hälften av vad det var i augusti 2020 – kan hävdas att prisnivån har normaliserats för denna rutt. För rutten till Nordeuropa är den nuvarande prisnivån drygt det dubbla mot vad det var i augusti 2020, men trenden är fortsatt positiv.

Containerfraktpriser per 40-fotscontainer, USD

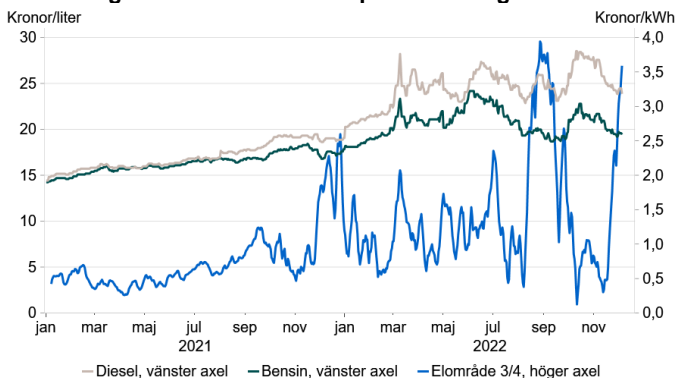

Källa: Freightos Baltic. Data t.o.m. 2 december 2022.

Elpriset tillbaka på rekordnivåer

Drivmedelspriserna har tydligt fallit tillbaka sedan början av oktober. Detta beror dels på ett lägre oljepris, dels på en starkare krona. I takt med att inflationen i USA alltmer tydligt har börjat klinga av har kronan gått starkare mot den amerikanska dollarn. Priset på Nordsjöoljan har sedan början av juni, då det toppade på omkring 123 dollar fatet, varit i en nedåtgående trend. Det som talar emot att oljepriset skulle fortsätta sjunka till mer önskade nivåer är att utbudet fortsatt är relativt lågt. Under pandemin föll riggantalet till rekordlåga nivåer, när oljepriset fullständigt kollapsade. Sedan dess har riggarna börjat öppna igen, men befinner sig fortsatt på alltför låga nivåer. Vidare har EU enats om ett pristak på den ryska uraloljan som transporteras via fartyg på 60 dollar fatet. Detta skulle kunna leda till att utbudet minskar ytterligare.

Utveckling av drivmedels- och elpriser i Sverige

Källa: OKQ8, Nord Pools spot-priser samt egna beräkningar

Mellan 2010 och 2020 låg spot-priset för el på elbörsen Nord Pool på cirka 35 öre/kWh, Från och med 2021 och framåt har priset varit ungefär tre gånger så högt som mellan 2010–2020. Hittills i december ligger det genomsnittliga elpriset på cirka 350 öre/kWh. För konsumenter ligger den totala kostnaden inklusive skatter och elcertifikat på ungefär den dubbla nivån.

Efter en period med extremt höga elpriser under augusti och september – som nådde sin kulmen kort innan sabotaget av Nord Stream 1 och 2 – gavs en efterlängtat respit under oktober och november. Orsaken till det höga elpriset under sensommaren – en period som inte är känd för att ha höga elpriser under normala omständigheter – går delvis att finna i europeiska gasterminer som fram till slutet av augusti steg exponentiellt till omkring 20 gånger ett normalt pris. I takt med att gasterminerna sjönk tillbaka föll även elpriserna i Sverige och på kontinenten. Kombinationen av friska vindar och mildt väder höll elpriserna nere fram till slutet av november, då kylan gjorde intåg i norra Europa. Regeringen presenterade i slutet av oktober en modell för elprisstöd till svenska elkonsumenter. Målet var att utbetalning skulle ske innan jul, men nya budet är tidigast februari 2023, och då först till hushållen.

Tydlig återhämtning på aktiemarknaden under hösten

Efter det branta fallet från mitten av augusti fram till slutet av september har börsen studsat upp kraftigt. För storbolagsindexet OMXS30, som är bank- och industrigt, har utvecklingen varit mycket stark. Indikationer om att inflationstoppen är satt i USA och att centralbanker världen över kommer börja minska ner på räntehöjningstakten har fått investerare att vädra vårluft. Samtidigt gynnas banker av de högre marknadsräntorna och exporterande industribolag, vars intjäning delvis sker i dollar, ökar sina vinster på kort sikt. För noterade handelsbolag har utvecklingen varit desto dystrare. Handeln har som importerande bransch missgynnats av en svagare krona. Dessutom har branschen drabbats hårt av hushållens minskade konsumtionsutrymme.

Utveckling på Stockholmsbörsen sedan januari 2020

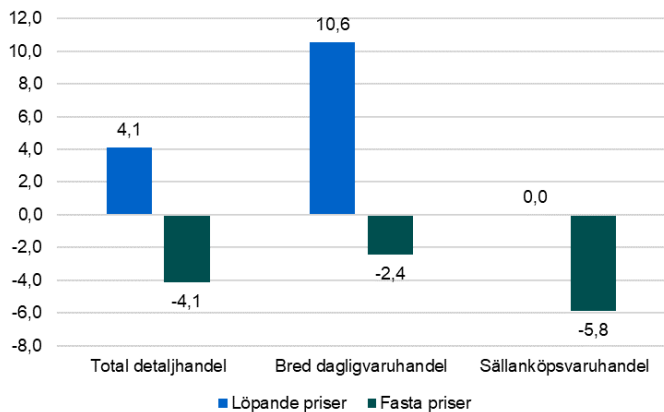

Källa: Börsdata och egna beräkningar

Mycket svag volymförsäljning i detaljhandeln

I *detaljhandeln som helhet* ökade omsättningen enligt DHI med 4,1 procent tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021. I fasta priser (volym) minskade detaljhandeln med 4,1 procent.

Detaljhandelns tillväxt tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021.

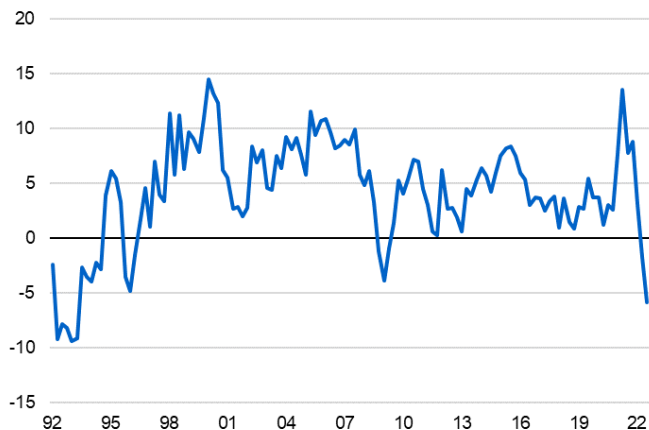

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI). Obs! Dagligvaruhandel exkl. specialiserad dagligvaruhandel.

I *dagligvaruhandeln* ökade omsättningen under tredje kvartalet med 10,6 procent i löpande priser. Försäljningstillväxten mätt i volym minskade med 2,4 procent. Omsättningsökningen drivs därmed enbart av prisökningar.

I *sällanköpsvaruhandeln* var försäljningen oförändrad i löpande priser under tredje kvartalet jämfört med samma kvartal förra året. Omsättningen i volym minskade med hela 5,8 procent. Volymutvecklingen är den lägsta i sällanköpsvaruhandeln sedan andra kvartalet 1993

Sällanköpsvaruhandelns tillväxt per kvartal K1 1992-K3 2022, volym, procent.

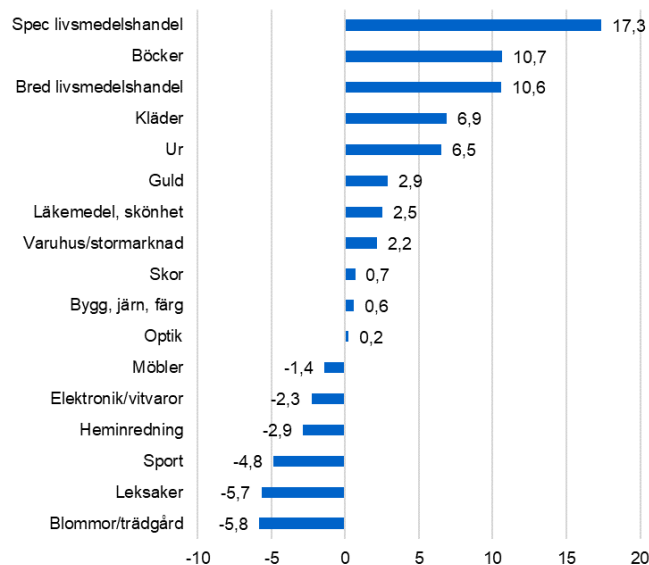
Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI).

Majoriteten av detaljhandelsbranscherna uppvisar minskande volymförsäljning

Flertalet branscher i detaljhandeln uppvisade minskande försäljningsvolym under tredje kvartalet. Enbart specialiserad livsmedelshandel, böcker, ur, guld samt läkemedel och

skönhet hade positiv volymutveckling. Till följd av prisökningarna uppvisar dock en större andel av branscherna positiva tillväxttal i löpande priser, även om flera backade även i löpande priser. Noterbart är till exempel att möbelförsäljningen, trots prisökningar på 17 procent (enligt KPI) tredje kvartalet, minskade med 1,4 procent i löpande priser under samma period.

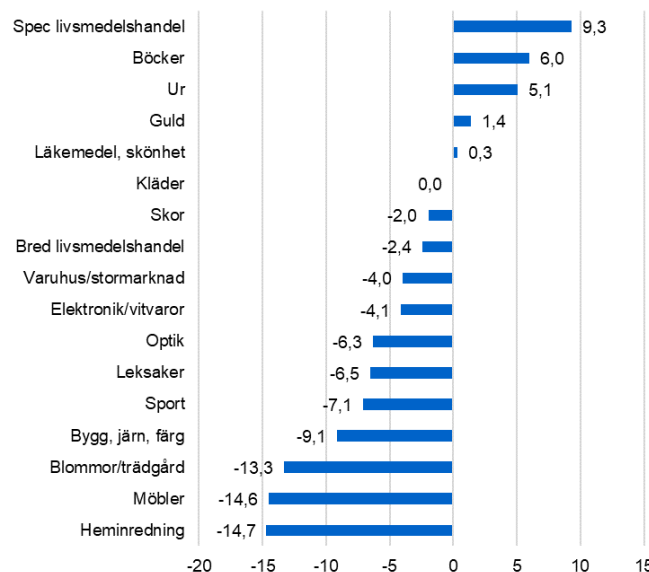
Tillväxt i detaljhandeln tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal föregående år, löpande priser, procent.

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI).

Generellt sett finns det ett tydligt samband mellan prisökningar och försäljningsminskningar i sällanköpsvaruhandeln. De branscher som till följd av underliggande kostnadsökningar har tvingats höja priserna mest har tappat mest i volymförsäljning. Många av de branscher som tappade mest i volymförsäljning tredje kvartalet hade dessutom väldigt stark försäljningsutveckling under pandemin och möter höga jämförelsetal från 2020 och 2021.

Tillväxt i detaljhandeln tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal föregående år, fasta priser, procent.

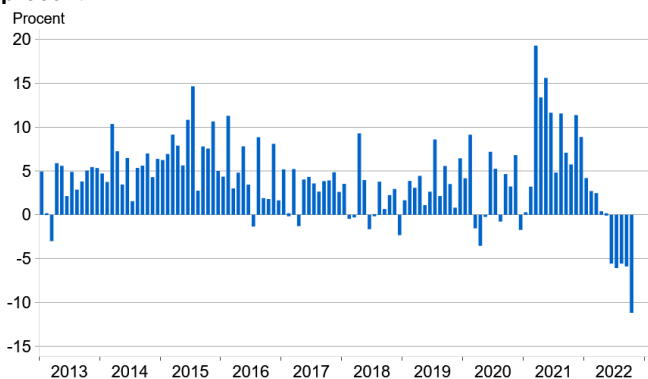

Källa: SCB, Detaljhandelsindex. Skillnad mellan löpande och fasta priser.

Kraftigt fall inom sällanköpsvaruhandeln i oktober

I oktober sjönk försäljningen inom sällanköpsvaruhandeln med 11,2 procent, mätt i fasta priser, jämfört med samma månad förra året. Det är det sämsta enskilda månad utfallet på nära 30 år. Historiskt har sällanköpsvaruhandeln, med undantag för 90-talskrisen, mer eller mindre vuxit oavbrutet. Denna trend är nu bruten och dessvärre ser nedgången inte ut att avta då hushållen kommer få ytterligare ökade kostnader framgent. Samma trend syns inom dagligvaruhandeln, där volymförsäljningen sjönk 4,6 procent under samma månad. Den totala detaljhandeln sjönk i oktober med 8,5 procent i fasta priser jämfört med samma månad 2021.

Sällanköpsvaruhandelns tillväxt per månad i årstakt, volym, procent.

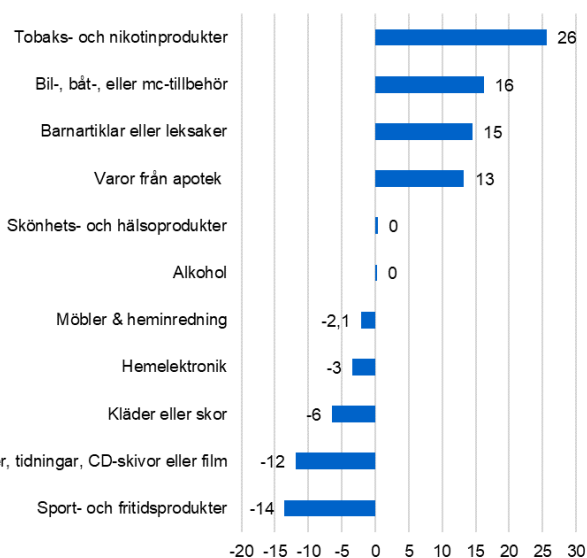

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI).

E-handeln backade återigen tredje kvartalet

E-handels omsättning minskade återigen under tredje kvartalet. E-handeln har under hela 2022 haft svårt att möta den starka försäljningen från pandemin.

Omsättningstillväxt i e-handeln tredje kvartalet 2022 jämfört med 2021, löpande priser, procent.

Källa: E-handelsindikatorn. Svensk Handel, Novus.

Försäljningen gick dock oväntat bra under september vilket innebär att omsättningen "bara" backade med 2 procent tredje kvartalet. Det kan jämföras med tidigare kvartals omsättningsminskningar på cirka 13 respektive 15 procent. Enskilda branscher, exempelvis e-handeln med tobak- och nikotinprodukter, e-handeln med bil-, båt- och mc-tillbehör samt e-handeln med barnartiklar eller leksaker hade starka utvecklingstal under tredje kvartalet. Dessa branscher utgör dock endast en liten del av den totala e-handeln.

Detaljhandelns utsikter för 2023

Den kostnadskris som hushållen drabbats av har redan slagit hårt mot konsumtionen. Försäljningsvolymen i detaljhandeln har minskat det senaste halvåret och tappet har varit större än förväntat, i synnerhet de senaste månaderna. Tidigare omsättningsprognoser har därför reviderats ner.

I lågkonjunktur och orostider är det köp som kan anses vara icke-nödvändiga som hushållen först drar in på, vilket slår särskilt hårt mot sällanköpsvaruhandeln. Det beteendet har redan kunnat skönjas i försäljningssiffrorna, man får gå tillbaka till 90-talskrisen för att se större nedgångar. För helåret 2022 bedömer vi att volymen inom sällanköpsvaruhandeln sjunker med 4,2 procent medan en liten uppgång på 0,6 procent väntas i löpande priser. 2023 tros lågkonjunkturen vara här med följer som exempelvis en högre arbetslöshet, vilket drar ner hushållens disponibla inkomster. Riksbanken förmodas dessutom höja räntan ytterligare en gång i början av året. Vi bedömer därför att försäljningsutvecklingen kommer att vara mycket svag under första halvåret, men att optimismen tilltar under andra hälften av året. Jämförelsetalen är dessutom svagare under hösten och lättare att matcha. Sammantaget väntas sällanköpsvaruhandeln minska med 4,2 procent i volym även 2023, medan utvecklingen i löpande priser väntas bli 0,3 procent.

Livsmedelsförsäljningen har under hösten vikt ner kraftigare än förväntat. För 2022 väntas försäljningen inom dagligvaruhandeln med brett sortiment (d.v.s. exkluderat specialiserad livsmedelshandel) backa med 1,5 procent i volym, och stiga med 8,5 procent i löpande priser. 2023 förväntas dagligvaruhandeln stiga med 0,5 procent i fasta priser, och med 9,5 procent i löpande priser. Detta bygger på antagandet att mycket av hushållens neddragningar av livsmedelsutgifterna görs i år. Under 2022 har också restaurangbesöken återhämtat sig, men i takt med att hushållen får mindre pengar över väntas de dra ner på antalet utekvällar, till förmån för dagligvaruhandeln. Vidare innebär den ständigt ökande befolkningen att dagligvaruhandeln på sikt ska växa i takt med denna.

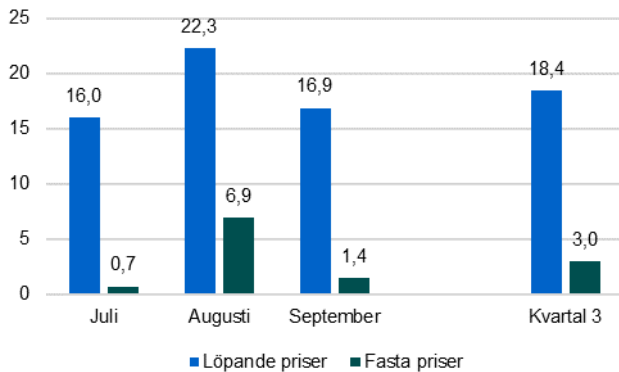
För den totala detaljhandeln väntas försäljningsvolymen sjunka med 3 procent för helåret 2022, samtidigt som inflationen gör att omsättningen i löpande priser väntas stiga med 4 procent. Vi bedömer att den totala detaljhandeln minskar med 2,2 procent i volym 2023, medan utvecklingen i löpande priser bedöms bli 4,2 procent.

Kraftiga prisuppgångar fortsätter driva omsättningsutvecklingen i partihandeln

Partihandeln växte med 18,4 procent i löpande priser tredje kvartalet 2022. Det är ungefär i nivå med de två senaste kvartalerna. Tillväxttalen i löpande priser de senaste fyra kvartalerna är de högsta i SCB:s statistikserie från 2001 och framåt. Det är precis som under tidigare kvartal kraftiga prisuppgångar som driver tillväxten. Volymtillväxten var 3 procent.

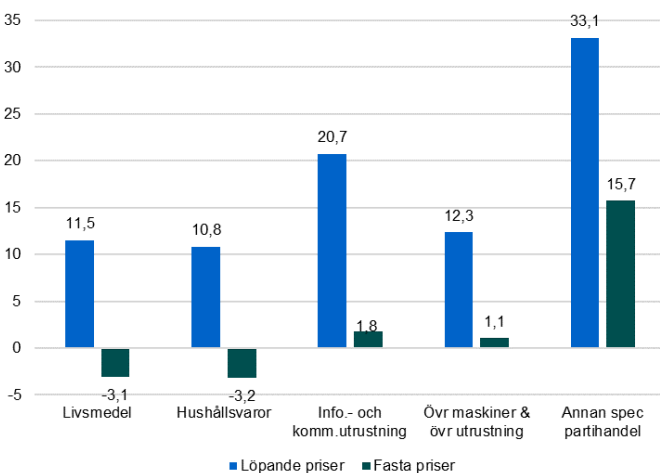
Omsättningstillväxt i partihandeln tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021, procent.

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln.

Tillväxten i löpande priser var, till övervägande del på grund av de kraftiga prisökningarna, hög eller mycket hög i samtliga av partihandelns större delbranscher. De delar av partihandeln som betjänar detaljhandeln uppvisade negativ volymutveckling medan branscher som betjänar industrin hade positiv volymtillväxt. Det gäller i synnerhet så kallad "annan specialiserad partihandel", som avser partihandel med insatsvaror till industrin så som bränsle, där volymtillväxten var hela 15,7 procent under tredje kvartalet.

Omsättningstillväxt och prisutveckling inom partihandeln tredje kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021, utvalda branscher, procent.

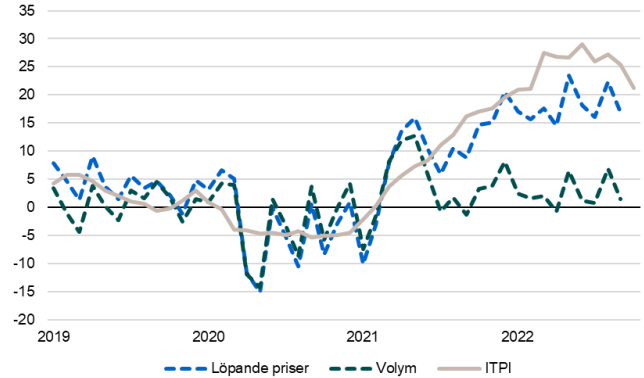

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln.

Prisutvecklingstakten i partihandeln har gradvis stegrats sedan priserna på importvaror och inhemsk produktion (ITPI) började öka sommaren 2021. En viss avmattning i prisökningstakten enligt ITPI (totala ITPI för hela marknaden) har kunnat skönjas

de senaste månaderna och prisökningstakten sjönk i oktober från sommarens högstanivå runt 29 procent till cirka 21 procent. Om ITPI fortsätter sjunka under vintern kommer sannolikt även prisökningarna i partihandeln gradvis att takta av.

Omsättningsutveckling i löpande priser och volym inom partihandeln samt prisutveckling på importvaror och inhemsk produktion (ITPI totalt), jan 2020 t.o.m. sep 2022.

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln, Prisindex för inhemsk tillgång.

Partihandelns utsikter för 2022 och 2023

Under tredje kvartalet fick det stegrande kostnadstrycket på hushållen som väntat genomslag i fallande volymkonsumtion av detaljhandelsvaror. Särskilt sällanköpsvaruhandeln gick kräftgång och uppvisade den sämsta volymutvecklingen sedan tidigt 90-tal. Även partihandeln med livsmedel respektive hushållsvaror backade i volym. Av allt att döma kommer även fjärde kvartalet att bli ytterligt svagt i detaljhandeln vilket även fortsättningsvis tynger de partihandelsbranscher som betjänar handeln.

Volymtillväxten i de delar av partihandeln som betjänar industrin gick betydligt starkare tredje kvartalet vilket innebar en positiv volymtillväxt för partihandeln som helhet. Förväntningarna för fjärde kvartalet är dock att en vikande global konjunktur innebär en avmattning även för denna del av partihandeln. Vår bedömning är att omsättningsutvecklingen i partihandeln i fasta priser helåret 2022 blir 1,5 procent. Prisökningstakten på importvaror och inhemsk produktion är även den behäftad med stor osäkerhet men bedöms sjunka ytterligare från sommarens toppnivåer. Vi bedömer att omsättningsutvecklingen i löpande priser helåret 2022 stannar kring cirka 17 procent.

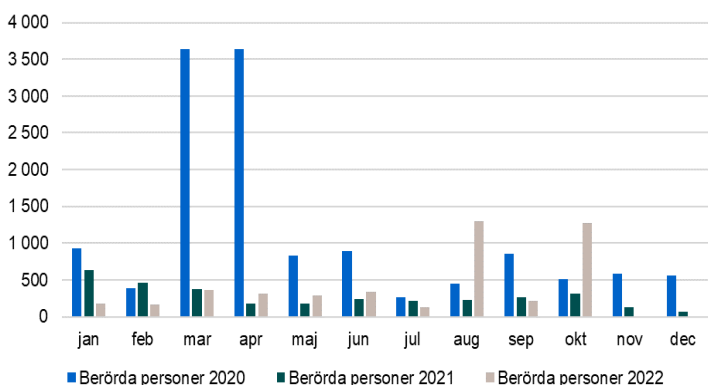
För 2023 är bedömningen en volymförsäljningsminskning i detaljhandeln och en minskad industriproduktion jämfört med 2022. Vår bästa bedömning i nuläget är att partihandeln backar med 3 procent i volym medan utvecklingen i löpande priser väntas bli 3 procent.

Rekordhøgt antal varsel under augusti och oktober

Under första halvåret 2022 var antalet varsel tydligt färre jämfört med motsvarande period 2021; under januari till och med juni varslades totalt 1650 personer om uppsägning, 20 procent färre jämfört med motsvarande period föregående år.

Även under juli 2022 var antalet varsel relativt lågt, totalt 130 personer varslades om uppsägning. Kommande månader ökade dock antalet varsel kraftigt; under augusti och oktober varslades 1295 respektive 1273 personer. Detta är, förutom de historiskt höga antalet varsel under de första månaderna av pandemin, och en enskild månad under 2015, de högsta antalet varsel uppmätta enskilda månader sedan finanskrisen. Det är oklart hur många varsel som faktiskt leder till uppsägningar, men varsel är konjunkturkänsliga och ger därför en indikation kring utvecklingen på arbetsmarknaden framöver.

Antal varslade personer per månad inom handeln, januari 2020-oktober 2022

Källa: Arbetsförmedlingen.

Antalet arbetade timmar inom handeln fortsatt på höga nivåer under tredje kvartalet

Eftersom sysselsättningsstatistiken för närvarande är under omarbetning hos SCB och inte går att jämföra över tid tittar vi i stället på utvecklingen av lönesumman, de genomsnittliga timlönerna enligt konjunkturlönestatistiken och antalet arbetade timmar. Antalet arbetade timmar kan beräknas med bra precision utifrån de två förra variablerna.

Sysselsättningen inom handeln, mätt som antal arbetade timmar, har hittills under 2022 varit starkare än förväntat; under tredje kvartalet ökade antalet arbetade timmar med 3,9 procent, vilket var ett starkare utfall än under andra kvartalet.

Något som skulle kunna vara en bidragande orsak till den fortsatt starka arbetsmarknaden under 2022 är den brist på personal inom handeln som stigit sedan fjärde kvartalet 2020, vilket medför att ekonomin kan minska utan att arbetsmarknaden saktar in.

Under tredje kvartalet sjönk dock bristen på personal, samt anställningsplanerna, inom samtliga delbranscher. Vidare var konkursföretagen under tredje kvartalet och början på fjärde fler och större, sett till antal anställda, samtidigt som antalet varsel var på höga nivåer under augusti och oktober. Detta talar för en mer återhållsam arbetsmarknad framöver.

Till följd av det oväntat höga utfallet under tredje kvartalet och att arbetsmarknaden är trögriklig, ses dock en tydlig inbromsning under 2022 som mindre trolig.

Den tidigare prognosen om 3 procent för helåret 2022 revideras därför upp till 3,4 procent. Inbromsningen väntas i stället komma under 2023, vilket gör att prognosen för helåret 2023 landar på -1,5 procent. Detta baseras på hur volymförsäljningen inom detalj- och partihandeln förväntas utvecklas, samt företagets sjunkande förväntningar på antalet anställda inom samtliga delbranscher och det stigande antalet varsel.

Utveckling av antal arbetade timmar inom handeln per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år, procent

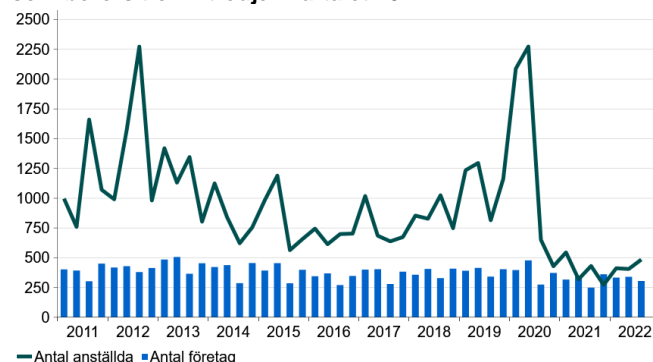

Källa: SCB och Svensk Handel, egna beräkningar. Avser SNI 45-47.

22 procent fler anställda drabbade av konkurser under andra kvartalet

Under tredje kvartalet gick totalt 305 företag i konkurs, vilka berörde 485 antal anställda, en ökning med 13 respektive 22 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Under början av fjärde kvartalet, i oktober, ökade antalet anställda berörda av konkurser markant; totalt 496 antal anställda berördes, vilket är det högsta antalet uppmätt en enskild månad sedan april 2020 och 113 procent fler jämfört med september.

Antal företagskonkurser inom handeln och antal anställda som berörs t.o.m. tredje kvartalet 2022

Källa: Tillväxtanalys.

Den tydliga ökningen i antal anställda under oktober kan förklaras av en ökning inom detaljhandeln där totalt 398 antal anställda berördes, vilket innebär att detaljhandeln stod för drygt 80 procent av det totala antalet anställda berörda av konkurser inom handeln. Det totala antalet konkursföretag under oktober

Jämfört med föregående månader var konkursföretagen under oktober större sett till antal anställda jämfört med under föregående månader; genomsnittligt antal anställda i de företag som gick i konkurs under januari till och med september 2022 var 1 person, medan motsvarande antal anställda i konkursföretagen under oktober var 5 anställda.

var 173, en ökning med 53 procent jämfört med motsvarande månad föregående år.

Nyckeltal för handeln

Utveckling i procent från motsvarande period föregående år

Procentuell utveckling i löpande priser om inget annat anges	2020					2021					2022		
	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3
BNP, hushållens inkomster och konsumtion													
BNP fasta priser	1,0	-7,7	-1,0	-1,6	-2,3	0,0	9,7	4,1	5,9	4,8	4,1	4,0	2,6
Hushållens disponibla inkomster, löpande priser	3,2	-4,7	0,9	2,7	0,3	3,2	6,8	5,1	4,0	4,8	6,9	7,2	5,8
Hushållens konsumtionsutgifter, löpande priser	3,1	-7,5	-2,2	-3,0	-2,4	-0,5	11,5	9,2	12,1	7,9	10,3	12,0	9,0
Detaljhandelns försäljning¹ och e-handelsutveckling²													
Hela Detaljhandeln	5,2	1,3	3,1	2,9	3,1	4,5	8,6	5,4	5,6	6,1	5,2	5,0	4,1
E-handel	16	49	39	-	40	55	11	7	-18	6,0	-13	-15	-2
Dagligvaruhandeln totalt	8,0	2,4	2,5	4,3	4,2	1,6	1,5	1,4	0,2	1,2	5,1	9,2	11,0
E-handel	27	114	101	136	95	128	27	3	-17	24	-19	-28	-9
Sällanköpsvaruhandeln totalt	3,1	0,6	3,5	2,1	2,3	6,9	13,9	8,2	9,2	9,6	5,2	2,4	0,0
Elektronik	9,6	8,5	9,0	12,2	10,1	13,0	11,5	7,0	-3,5	5,8	-2,4	-0,4	-2,3
E-handel	15	51	37	-	43	51	9	20	-21	4	-25	-26	-3
Kläder och skor	-12,3	-25,3	-13,6	-17,9	-17,6	-4,6	25,3	13,5	22,7	14,9	11,7	16,0	6,2
E-handel	14	24	17	-	16	74	25	15	-11	17	-18	-6	-6
Sport	-1,5	5,0	2,3	-3,2	0,8	13,1	-0,4	-2,1	13,4	5,3	-6,9	-2,8	-4,8
E-handel	18	43	39	-	38	50	1	5	-4	8	-4	-10	-14
Böcker	1,1	-11,6	3,0	5,2	-0,1	0,5	10,7	3,8	4,3	4,6	9,0	20,4	10,7
E-handel	-2	29	20	-	26	30	-3	-4	-20	-3	-12	-14	-12
Leksaker	-14,2	3,3	17,6	8,5	4,6	16,5	25,0	13,4	14,3	16,6	8,5	8,7	-5,7
E-handel	0	11	5	-	8	41	22	-17	-17	-4	-8	4	15
Möbler och inredning	1,9	4,5	5,8	2,9	3,8	9,3	10,6	2,5	3,8	6,3	1,8	-0,2	-1,9
E-handel	23	71	73	-	63	48	17	14	-32	4	-15	-8	-2
Bygg	7,4	19,9	14,2	16,4	15,0	16,9	11,3	6,2	5,0	9,5	6,5	-5,4	0,6
E-handel	25	-	34	-	41	1	-1	-20	6	-5	29	-34	-20
Partihandelsindex													
Hela partihandeln	4,9	-9,1	-5,0	-3,5	-3,4	-1,5	13,2	8,5	16,8	9,3	16,9	18,7	18,4
Livsmedel	20,3	-11,3	-8,2	-8,3	-3,1	-11,1	6,0	6,8	9,5	2,6	10,4	13,0	11,5
Hushållsvaror	1,1	-6,1	0,0	-1,6	-1,6	1,9	16,3	2,7	12,8	8,4	7,5	6,5	10,8
Info- & komm.utrustn	0,4	-5,1	1,3	0,6	-0,8	-4,3	-6,9	-3,4	4,1	-2,4	15,6	24,2	20,7
Övr maskiner & utrustn	1,2	-12,3	-6,6	-4,4	-5,8	3,3	8,2	3,7	13,3	7,3	6,3	14,4	12,3
Annan spec partihandel	1,5	-12,4	-10,6	-4,6	-6,7	0,6	24,9	24,5	31,0	20,1	36,5	36,1	33,1
Handelsbarometern, indexnivå, kvartalsgenomsnitt. 100=neutralt													
Framtidsindikatorn Egen butik	101,3	86,7	94,7	95,1	94,5	94,8	102,7	106,3	104,3	99,1	97,5	98,2	93,4
Framtidsindikatorn Hela detaljhandeln	88,9	71,4	84,1	81,4	81,4	83,4	102,0	106,9	104,1	102,0	93,3	90,3	84,8
Dagligvaruhandel	93,0	77,6	85,8	86,6	85,7	86,2	101,6	103,9	102,4	98,5	92,8	88,8	84,3
Sällanköpsvaruhandel	84,7	65,3	82,4	76,3	77,2	80,6	102,4	109,9	105,8	99,7	93,9	91,9	85,3
E-handel	105,2	105,5	115,1	119,2	111,3	117,8	115,9	109,1	114,7	114,4	104,1	95,6	88,7
Partihandel	-	-	-	-	-	93,3	104,0	107,7	106,3	102,5	94,6	91,2	84,8
Kronans växelkurs													
SEK/EUR, genomsnittskurs per kvartal	10,66	10,65	10,36	10,28	10,49	10,12	10,14	10,20	10,13	10,14	10,48	10,47	10,62
SEK/USD, genomsnittskurs per kvartal	9,67	9,68	8,87	8,63	9,20	8,40	8,41	8,65	8,85	8,58	9,35	9,83	10,55

1. Handelsfakta 2020,2021, K1 och K2 2022. Detaljhandelsindex K3 2022.

2. E-handelsutveckling enligt E-barometern och Dagligvaruindex 2020 samt E-handelsindikatorn och Dagligvaruindex 2021-2022. Observera att branschindelningarna i respektive statistikåren inte är helt jämförbara.

Ann.: "-" betyder att värde saknas.

Källa: Svensk Handel, SCB, HUI, Riksbanken, E-barometern, Dagligvaruindex, Novus.

Handelskonjunkturen kommer ut fyra gånger per år, och produceras av Svensk Handels ekonomiska sekretariat. Materialet är enbart avsett för Svensk Handels medlemsföretag.

Produktansvarig för Handelskonjunkturen är Maria Schoultz, maria.schoultz@svenskhandel.se. Telefon: 010-471 85 74.